

Taro'r cydbwysedd iawn: cynigion ar gyfer Bil y Gymraeg

Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad

Eich enw: Cymdeithas Ddysgedig Cymru

Sefydliad (lle bo'n berthnasol): Cymdeithas
Ddysgedig Cymru

e-bost/rhif ffôn: smorse@cddc.cymru.ac.uk 02920
376971

Eich cyfeiriad: Cofrestrfa'r Brifysgol, Rhodfa'r Brenin
Edward VII, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NS

Dylid dychwelyd ymatebion erbyn **31 Hydref 2017** i:

Tîm Bil y Gymraeg
Is-adran y Gymraeg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

neu gellir cwblhau'r ffurflen yn electronig a'i hanfon i'r cyfeiriad isod:

e-bost: UnedlaithGymraegWelshLanguageUnit@llyw.cymru

Rhan 1: Hybu'r Gymraeg

Cwestiwn 1 – Ym mharagraffau 49–54, rydym wedi amlinellu'r rôl yr ydym yn cynnig y dylai Llywodraeth Cymru ei chwarae i hybu'r Gymraeg, h.y. swyddogaethau'r Llywodraeth i hybu'r Gymraeg. A ydych chi'n cytuno â'n cynnig?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys p'un a oes meysydd y dylid eu hychwanegu neu eu tynnu o'r rhestr ym mharagraff 53.

Nid yw'r sefyllfa bresennol yn y cyswllt hwn yn dderbyniol. Mae angen sicrhau fod Adran Gymraeg y Llywodraeth yn ehangu ei phortffolio sgiliau presennol yn ddifawr – mae angen arbenigedd ym meysydd Dwyieitheg a Chynllunio laith ac ati. Mae hefyd yn hanfodol bwysig fod gan yr Adran yr *hawl a'r cyfle i lywio datblygiadau ar draws holl adrannau gweinyddol a gweithredol y Llywodraeth*. Nid oes modd ynysu strategaeth datblygu'r laith o feysydd allweddol megis Addysg, yr Economi ac yn y blaen.

Cwestiwn 2 – Yn Nhabl 1, rydym wedi amlinellu'r adnoddau mewn perthynas â'r swyddogaethau cyffredinol i hybu'r Gymraeg yr ydym o'r farn y dylent fod ar gael i unrhyw gorff neu gyrrff sy'n helpu yn y gwaith o hybu'r Gymraeg a monitro a gorfodi cydymffurfiaeth â'r Safonau. A ydych chi'n cytuno â'n cynnig?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno â'r egwyddor ond nid â'r symiau sydd mewn golwg. Ni fydd gobaith cyrraedd y nodau a osodwyd eisoes gan y Lywodraeth, na sicrhau twf sylweddol cynaliadwy oni bai fod arian digonol gogyfer â'r sialensiau lu sy'n bod. Bydd angen adnoddau sylweddol i sicrhau gwelliant ym meysydd megis Addysg, Addysg Uwch, gwasanaethau cyhoeddus a busnesau preifat. Mae hefyd angen ymrwymiad clir i ariannu gwahanol agweddau'r Strategaeth yn go fuan.

Cwestiwn 3 – A ydych chi'n cytuno â'r opsiwn a ffeirir gennym (Opsiwn 4), sef un corff i fod yn gyfrifol am hybu'r Gymraeg ac am fonitro a gorfodi cydymffurfiaeth â'r Safonau?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Os ydych yn anghytuno, nodwch pa opsiwn (gan gynnwys opsiynau nad ydym wedi'u trafod yn y Papur Gwyn) y dylem ei ystyried yn eich barn chi.

Sylwadau ategol

Bydde cyfuno'r cyfrifoldeb am fonitro ac am hybu yn gamsyniad yn ein barn ni, gan nad yw'r un cywair yn briodol o gwbl ar gyfer plismona a hybu – fe fydde'r naill yn siŵr o anafanteisio

effeithlonrwydd y llall.

Cwestiwn 4 – Rydym wedi seilio ein dewis, sef un corff, ar sail eglurder, cydnawsedd a gwerth am arian. A ydych chi'n cytuno â'n sail resymegol?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler uchod. Os na all y corff weithredu'n wir effeithiol, yna ni all fod yn gydnaws â gwerth am arian 'chwaith.

Cwestiwn 5 – Pa faterion perthnasol eraill y dylem eu hystyried wrth wneud ein cynnig terfynol ynghylch pa gorff neu gyrff ddylai hybu'r Gymraeg a monitro a gorfodi cydymffurfiaeth â'r Safonau?

Sylwadau ategol

Ni ellir gorbriso'r angen i sicrhau fod y corff/ cyrff a) yn ddigon grymus o ran adnoddau ariannol ac arbenigedd cyflawn b) yn ddigon pellgyrhaeddgar ei ddylanwad, o ran holl weithgarwch y Llywodraeth ym mhob maes a c) yn ymgynghori'n gyson ag arbenigwyr allanol ac yn manteisio ar y gwaith ymchwil diweddaraf yn y meysydd amrywiol dan sylw.

Cwestiwn 6 – A oes gennych unrhyw sylwadau pellach ar Ran 1 y Papur Gwyn?

Ymddengys i ni na ddylid anwybyddu anghenion yr iaith pan yn gweithredu ar gyfer Cynllunio Gwlad a Thref. Wrth reswm, fe fydd datblygiadau yn y maes hwn yn rhwym o ddylanwadu'n drwm ar gyfle'r iaith i oroesi. Felly, mae angen meddwch ymhellach am y dolennau cyswllt priodol yn y cyswllt allweddol hwn.

Rhan 2: Llywodraethiant ac atebolrwydd

Cwestiwn 7 – Ym mharagraffau 93–95, rydym wedi nodi rhai gofynion cyffredinol yn ymwneud â threfniadau llywodraethu ac atebolrwydd y corff. Beth yw eich barn chi am y gofynion cyffredinol hyn, ac a oes yna fesurau monitro a ffrwyno eraill a ddylai fod yn weithredol ar y corff arfaethedig?

Sylwadau ategol

Mae'r rhain yn ymddangos yn dderbyniol i ni.

Cwestiwn 8 – A ydych chi'n cytuno â'r opsiwn a ffeirir gennym (Opsiwn 3), sef i sefydlu Comisiwn y Gymraeg i hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg a monitro a gorfodi cydymffurfiaeth cyrff â'r Safonau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Fel y nodwyd eisoes mae'r datblygiad hwn i'w groesawu mewn egwyddor, er fod sawl lle i wella ar y meysydd a'r dulliau pur gyfyng o weithredu sydd mewn golwg ar hyn o bryd..

Cwestiwn 9 – Beth yw eich barn chi am y dadansoddiad rydym wedi'i ddarparu sy'n cefnogi ein dewis ni, sef Opsiwn 3? A oes unrhyw ystyriaethau eraill y dylem eu hystyried wrth wneud unrhyw gynnig terfynol?

Dim sylw.

Cwestiwn 10 – A ydych chi'n credu bod Opsiwn 3 yn diogelu annibyniaeth y Comisiwn arfaethedig yn ddigonol yng nghyd-destun arfer swyddogaethau ar gyfer monitro a gorfodi cydymffurfiaeth cyrff â'r Safonau?

Ydw	☒	Nac ydw	☐	Ansicr	☐
------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 11 – A oes unrhyw faterion ychwanegol i'r rhai a restrir ym mharagraffau 121–122 y dylem eu hystyried wrth ystyried trefniadau i sefydlu'r Comisiwn arfaethedig?

Oes	☐	Nac oes	☒	Ansicr	☐
------------	--------------------------	----------------	-------------------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Ond wrth reswm, mae'r pwyntiau a wnaed uchod ynghylch maes llafur/ dylanwad y Comisiwn yn berthnasol yn y cyswllt hwn.

Cwestiwn 12 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i symud y gofyniad ar Lywodraeth Cymru i lunio strategaeth ar gyfer y Gymraeg o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 i'r Bil y Gymraeg newydd?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Dim gwrthwynebiad, tra bo'r gwelliannau a nodir uchod yn cael eu mabwysiadu a'u gweithredu'n drylwyr.

Cwestiwn 13 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai Llywodraeth Cymru adrodd i'r Cynulliad ar strategaeth y Gymraeg bob pum mlynedd yn lle bob blwyddyn?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae hwn yn dderbyniol tra bod y Llywodraeth hefyd yn sicrhau ei fod yn derbyn diweddariadau cyson (blynyddol) ar weithrediad y mesur newydd, ac felly'n cael cyfle priodol i'w addasu yn ô yr angen. Nid yw cyfnod o bum mlynedd heb orolwg cyson o'r fath yn dderbyniol o gwbl.

Cwestiwn 14 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi cynllun yn nodi sut y bydd yn gweithredu'r strategaeth bob pum mlynedd yn lle bob blwyddyn?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Ond yma eto, mae'n amodol ar fod datblygiad y drefn newydd yn dderbyniol, a rhaid wrth adroddiadau byr cyson er mwyn sicrhau cynnydd dibynadwy.

Cwestiwn 15 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ddiddymu Cyngor Partneriaeth y Gymraeg a rhoi'r pŵer i Lywodraeth Cymru geisio cyngor gan y Comisiwn arfaethedig, sef Comisiwn y Gymraeg?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Ond nid yw 'pŵer' yn ddigon yn y cyswilt allweddol hwn. Rhaid wrth reidrwydd.

Cwestiwn 16 – A oes gennych unrhyw sylwadau eraill ar Ran 2 y Papur Gwyn?

--

Rhan 3: Safonau'r Gymraeg

Cwestiwn 17 – Rydym yn cynnig y dylid mabwysiadu model diwygiedig o'r Safonau (Opsiw 2) fel y ffordd orau o sicrhau hawliau pobl i dderbyn gwasanaethau Cymraeg. A ydych chi'n cytuno â'r cynnig hwn?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys (os yn berthnasol) unrhyw ddiwygiadau pellach yr hoffech eu gweld i'r system bresennol, neu unrhyw ddulliau gweithredu eraill y dylem eu hystyried yn eich barn chi.

lawn. Ond tan i'r model diwygiedig ddod i rym, dylid cadw at y Safonau presennol, a hefyd sicrhau fod dilyniant cadarn rhwng y drefn newydd a'r drefn bresennol, gan fod cynifer o sefydliadau eisoes wedi eu mabwysiadu.

Cwestiwn 18 – Rydym wedi seilio'r cynnig rydym yn ei ffafrio i ddiwygio'r Safonau (Opsiw 2) ar sail yr eglurder, y capasiti ar gyfer gwella a'r costau newid sy'n gysylltiedig â phob opsiwn (paragraffau 163–165). A ydych chi'n cytuno â'n dadansoddiad?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys (os yn berthnasol) unrhyw ffactorau eraill y dylem eu hystyried wrth lunio unrhyw gynigion terfynol.

--

Cwestiwn 19 – A ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiddymu'r dosbarthiadau presennol o Safonau, a gwahaniaethu rhwng 'Safonau' (a fyddai'n berthnasol i wasanaethau) a 'dyletswyddau cynllunio ieithyddol' (a fyddai'n berthnasol i ddyletswyddau corfforaethol)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno, tra bo gan y 'dyletswyddau' statws cyfreithiol grymus, a thra eu bod yn ofynnol yn achos cyrff cyhoeddus, gwirfoddol a phreifat fel ei gilydd.

Cwestiwn 20 – A ydych chi o'r farn y dylid cynnwys darpariaethau sy'n ymwneud â Chynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn y ddeddfwriaeth newydd fel dyletswyddau cynllunio ieithyddol?

Ydw	☒	Nac ydw	☐	Ansicr	☐
------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae hyn yn allweddol – o bwys hanfodol.

Cwestiwn 21 – Oes yna unrhyw faterion eraill y dylid, yn eich barn chi, eu cynnwys yn y ddeddfwriaeth newydd fel dyletswyddau cynllunio ieithyddol?

Oes	☒	Nac oes	☐	Ansicr	☐
------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid yw'r ddeddfwriaeth yn ddigon eang ei gofal am ddyfodol yr iaith. Fel yr awgrymwyd uchod, mae angen iddi fedru meithrin cyd-destun cymdeithasol gwir gynhwysol fydd yn gosod yr iaith ar waith ym mhob agwedd o fywyd cymdeithas.

Cwestiwn 22 – A ydych chi'n cytuno y dylai fod gan y Comisiwn arfaethedig bwerau cyffredinol i gynnal ymchwiliadau i sut mae cyrff yn cyflawni eu dyletswyddau o ran y Gymraeg, a fyddai'n cynnwys y Safonau a'r dyletswyddau cynllunio ieithyddol?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Eto, mae'n gwbl anhepgorol fod hyn yn digwydd.

Cwestiwn 23 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai'r Comisiwn arfaethedig fonitro a chefnogi cyrff mewn perthynas â'u dyletswyddau cynllunio ieithyddol, yn hytrach na'u gorfodi?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler uchod y sylwau ynghylch gwahaniaethu rhwng monitro a chefnogi. Ond mae'n rhaid fod elfen o orfodaeth yn gysylltiedig â'r datblygiadau hyn, neu fe fyddant yn aneffeithiol ac yn ddi-rym.

Cwestiwn 24 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i roi cyfrifoldeb am osod Safonau ar gyrff i Lywodraeth Cymru, p'un ai drwy hysbysiad cydymffurfio neu drefn arall?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid y Llywodraeth ond y Comisiwn a ddyle fod yn gyfrifol am osod y Safonau, gyda'r Llywodraeth/ Cynulliad wedyn yn sicrhau fod y camau cyfreithiol yn eu lle i sicrhau gweithredu.

Cwestiwn 25 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai pob un o'r rheoliadau i wneud Safonau fod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus llawn cyn gofyn am gymeradwyaeth y Cynulliad?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Y peryg yw y galle'r broses hon fod yn hirwyntog, yn gostus ac yn wastraffus. Felly gorau oll fydde ymgynghori dim ond ynghylch y gofynion pwysicaf.

Cwestiwn 26 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ddiddymu Ymchwiliadau Safonau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 27 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylid rhoi pwerau i gyhoeddi codau ymarfer neu ganllawiau mewn perthynas â'r Safonau i Lywodraeth Cymru?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler yr ymateb i gwestiwn 24 uchod.

Cwestiwn 28 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai Llywodraeth Cymru gael pŵer i osod Safonau ar yr holl gyrff mewn sector yn uniongyrchol drwy reoliadau, heb fod angen hysbysiad cydymffurfio neu drefn arall gyffelyb?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys eich barn ar y materion y dylem eu hystyried wrth lunio Safonau i'w gosod yn uniongyrchol ar gyrff o fewn sector, p'un a ddylai cyrff unigol barhau â'r hawl i herio Safon sydd wedi'i gosod arnynt, a ph'un a ddylid cael proses ymgynghori fwy trwyadl.

Cwestiwn 29 – Pa ffactorau y dylid eu cymryd i ystyriaeth neu pa weithdrefn y dylid ei dilyn er mwyn sicrhau bod y broses o osod Safonau ar Lywodraeth Cymru yn deg a thryloyw?

Sylwadau ategol

Mae angen Pwyllgor priodol o'r Cynulliad ymgymryd â'r gorchwyl hwn, er mwyn sicrhau tegwch hollol ddi-duedd.

Cwestiwn 30 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylid gorfod delio â chwynion drwy weithdrefn gwyno'r corff perthnasol cyn y caiff y Comisiwn arfaethedig, sef Comisiwn y Gymraeg, ymchwilio i fethiant honedig?

Cytuno	✓	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	---	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno, tra bo modd symud o gam i gam yn fuan a rhwydd lle bo angen.

Cwestiwn 31 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig fod yn rhaid i gyrff gadw at weithdrefn gwyno sydd wedi'i chymeradwyo, fel y Polisi Pryderon a Chwynion Enghreifftiol?

Cytuno	✓	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	---	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 32 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig mai dim ond os yw o'r farn fod yr achos honedig o dorri Safon neu weithdrefn gwyno yn un ddifrifol y dylai'r Comisiwn arfaethedig gael cymryd camau gweithredu pellach mewn perthynas â chwyn?

Cytuno	✓	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	---	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys unrhyw sylwadau ar ein diffiniad o 'achos difrifol' ym mharagraff 219.

--

Cwestiwn 33 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ganiatáu i'r Comisiwn arfaethedig gynnal ymchwiliad ar ei liwt ei hun?

Cytuno	✓	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	---	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Fe fydde hyn yn gam pwysig er sicrhau fod y Safonau yn cael eu parchu.

Cwestiwn 34 – A ydych chi'n cytuno fod y camau gweithredu a ddisgrifir ym mharagraff 225 yn darparu amrywiaeth effeithiol o gamau gorfodi?

Cytuno	✓	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	---	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys unrhyw syniadau ynghylch camau gorfodi eraill a wrthodwyd neu nad ydynt wedi cael eu hystyried yn y Papur Gwyn.

--

Cwestiwn 35 – Ar hyn o bryd, mae gan y Comisiynydd bwerau i osod dirwy sifil o hyd at £5,000 ac, mewn rhai amgylchiadau, i ofyn am orchymyn llys i'w gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio. A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylid cadw'r pwerau hyn?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys unrhyw sylwadau ynghylch y ddirwy sifil uchaf y dylai'r Comisiwn arfaethedig allu ei gosod (os o gwbl).

Mae'r dirwy o £5000 yn afresymol o isel, ac felly'n gwbl aneffeithiol o ran sicrhau parch ymarferol at y Safonau,

Cwestiwn 36 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i gadw rôl y Tribiwnlys mewn perthynas â phenderfyniadau'r Comisiwn arfaethedig ynghylch gorfodi cydymffurfiaeth cyrff â'r Safonau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 37 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig y dylai'r Tribiwnlys hefyd ymdrin ag apelau yn erbyn penderfyniad gan Lywodraeth Cymru i osod Safonau ar gorff?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 38 – Rydyn ni'n cynnig cyflwyno cam cyntaf gorfodol ar gyfer y Tribiwnlys mewn perthynas ag apelau yn erbyn penderfyniadau'r Comisiwn arfaethedig ynghylch gorfodi Safonau. Byddai'r cam cyntaf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Tribiwnlys roi caniatâd ar y sail bod siawns rhesymol y bydd y cais yn llwyddo neu pan fo rheswm cryf arall pam y dylai'r cais gael ei glywed. A ydych chi'n cytuno â'n cynnig?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 39 – A ydych chi o'r farn y dylai'r cam cyntaf gorfodol arfaethedig fod yn gymwys i apelau yn erbyn penderfyniad gan Lywodraeth Cymru i osod Safonau ar gorff?

Ydw	☒	Nac ydw	☐	Ansicr	☐
------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 40 – A oes gennych unrhyw sylwadau ychwanegol ar Ran 3 y Papur Gwyn?

Nac oes.

Rhan 4: Cwmpas y cyrff sy'n ddarostyngedig i deddfwriaeth y Gymraeg

Cwestiwn 41 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ddileu'r cyfyngiadau yn y Mesur fel bod Llywodraeth Cymru'n meddu ar y pŵer i wneud Safonau'n gymwys i unrhyw gorff o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Yn sicr. Mae'n hen bryd bellach i wneud y sector preifat yn atebol i'r gofynion hyn.

Cwestiwn 42 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig mai dim ond mewn perthynas â'r gwasanaethau y maent yn eu cyflenwi i'w cwsmeriaid y dylai busnesau yn y sector preifat fod yn agored i orfod cydymffurfio â Safonau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol, gan gynnwys eich barn ynghylch unrhyw gyfyngiadau y dylid eu rhoi ar y pwerau i osod Safonau ar fusnesau preifat.

Cwestiwn 43 – A ydych chi'n cytuno â'n cynnig mai dim ond fel rhan o becyn ehangach o weithgarwch sy'n hybu'r Gymraeg ac yn cynyddu ymwybyddiaeth ohoni y dylid gosod Safonau ar fusnesau preifat?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 44 – Os rhoddir pwerau i Lywodraeth Cymru i osod Safonau ar unrhyw gorff o fewn cymhwysedd y Cynulliad, a ydych chi o'r farn y dylai Safonau gael eu gosod ar unrhyw gorff neu sector nad yw ar hyn o bryd o fewn cwmpas deddfwriaeth ynghylch y Gymraeg?

Ydw	☒	Nac ydw	☐	Ansicr	☐
------------	-------------------------------------	----------------	--------------------------	---------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 45 – A oes gennych unrhyw sylwadau ychwanegol ar Ran 4 y Papur Gwyn?

Fel y nodwyd droeon eisoes uchod, mae'n rhaid bod y camau newydd yn ddigon hyblyg a chynhwysfawr i drawsnewid yr hinsawdd cymdeithasol yn llwyr. Ofer fydde unrhyw ymdrechion nad ydynt yn cwmpasu bywyd y Gymru gyfoes yn ei gyfanrwydd.

Rhan 5: Asesu effaith ein cynigion

Cwestiwn 46 – Rydym wedi asesu effaith ein cynigion ar gydraddoldeb, plant, pobl ifanc a'u teuluoedd, a'r Gymraeg. A oes gennych chi sylwadau ar unrhyw un o'r asesiadau hyn?

Cwestiwn 47 – Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynigion yn ein Papur Gwyn yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar:

- i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg
- ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Pa effeithiau fyddai, yn eich barn chi? Sut mae cynyddu effeithiau cadarnhaol neu liniaru effeithiau negyddol?

Sylwadau ategol

Cwestiwn 48 – Eglurwch hefyd sut gellid ffurfio neu newid yr opsiynau arfaethedig:

- i) fel eu bod yn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- ii) fel nad ydynt yn cael effeithiau andwyol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Sylwadau ategol

Cwestiwn 49 – Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma: